

Două cărți noi de Mircea Cărtărescu

Poetul la treizeci de ani

Octavian Soviany

Mircea Cărtărescu
Nimic
 București, Editura Humanitas, 2010

Scriam cu un alt prilej că Mircea Cărtărescu este un nostalgic din familia spirituală a lui Dimov (de altfel, poetul însuși afirma că "mistica postmodernă este nostalgia"), fără anxietăți, dar și fără complexe, care, deși se declară „înfometat” de real, rămâne iremediabil atins de morbul „literaturii”, căreia, pe de altă parte, îi demontează necruțător (dar nu cu maliție) toate piesele și îi denunță toate convențiile. Lipsa de malițiozitate a parodiilor cărtăresciene trebuie pusă, firește, în legătură cu acea *pietas* teoretizată de Vattimo, cu „pietatea” pe care scriitorul dezabuzat și sceptic al ultimelor decenii o acordă „ruinelor venerabile” ale literaturii. Căci, dacă pietatea dimoviană este declanșată de prezența obiectelor vechi, dar și de vaporizarea, generatoare de nostalgie, a textului care se risipește pe măsură ce se alcătuieste, nostalgia este adesea stimulată la Cărtărescu de textele și cărțile vechi, pe care poetul le ia în derâdere, dar le și foiletează cu o nedisimulată voluptate de buchunist.

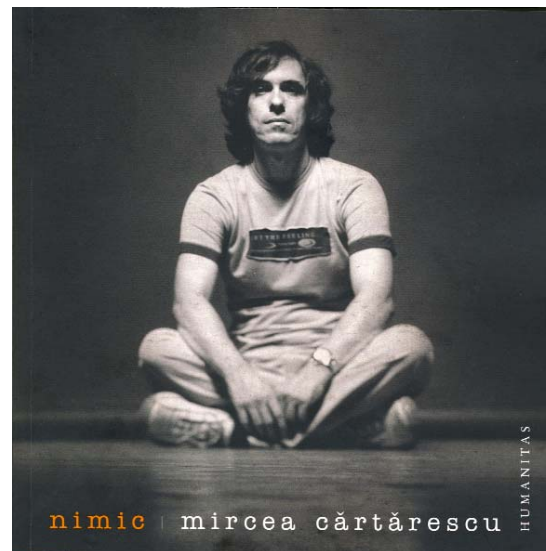
Nu altfel stau lucrurile nici cu recentul volum de versuri *Nimic*, alcătuit (după propria mărturisire a autorului) din poeme „uite, abandonate și prăfuite, într-un plic vechi dintr-o cutie de carton” care, scrise „pe foi galbene și friabile, pătate de cafea, străpunse de furia micilor litere de metal ale mașinii (...) de scris”, au dobândit aspectul atât de seducător pentru Cărtărescu al hârtiilor vechi. Scormonind astfel prin măruntaiele proprii lui scriptoteci, contemplând „ruinele venerabile” ale propriei sale literaturi, poetul va fi fascinat de aerul lor de vetustețe, care îl ametește ca un alcool, antrenează mecanismele reveriei nostalgice, ce se transformă aproape instantaneu în entuziasm: „deodată mi-am dat seama că în graffitiurile astea e mai mult adevăr (chiar dacă mai puțină literatură) decât în toată poezia mea anterioară, că de fapt așa am vrut să scriu întotdeauna, că aici mă recunosc, că aici respir, că aici sunt în sfârșit liber”. Asemenea afirmații patetice trebuie însă luate *cum grano salis*, căci privirea aburită de melancolie cu care autorul se reîntoarce spre vârstele mai vechi ale propriei sale lirici e dublată permanent de reflecția sceptică și, cu același spirit polemic cu care demonta altădată mitul „literaturii”, autorul supune acum deriziunii sarcastice chiar mitul Mircea Cărtărescu: „pasămite, trăiesc./ mă uit pe geamul de la bucătărie./ vrăbiile strălucesc și soarele ciripește./ mașina mea, la 25 de metri de dedesubt,/ e crem./ *I'm not in love with my car/* deși e dreptunghiulară și lucioasă/ nu mi-am luat nici carnet./ Doamne, verde e gardul viu!/ ruginite sunt tomberoanele!// trece o școlăriță/ trăiesc și eu, M.C., fost poet, și ascult/ muzică turcească de la vecini” (*Mi se pare că îmi duc viața*).

Textele sale, mai lirice, mai introspective, mai grave chiar, se nasc acum din sentimentul eșecului, al epuizării precoce nu doar a disponibilităților pentru poezie, ci și a resurselor de vitalitate, care duce la conștiința unei identități precare, ce se îndoiește permanent de ea însăși: „Sunt atât de trist./ e o zi tâmpită de noiembrie idiot./ se aude doar zumzăitul frigiderului aici în bucătărie/ și

ceasul care ticăie. sunt al dracului,/ al dracului de trist./ nu mai vreau să fac literatură/ n-o să mă mai prefac că văd cosmosul,/ o să mai trăiesc 30 de ani/ și-apoi o să agonizez și-o să mor/ și n-am să fiu un corp astral în altă lume./ o să fiu fericit încă 30 de ani,/ dar fericirea mea va fi tristețe, chiar chin fără limite/ căci nu pot, nu pot să mai scriu/ și chiar dac-aș scrie, chiar și așa/ totul ar fi fals, idiot./ M-am dezmeticit./ știu acum cine sunt: nimeni, nimeni!” (*Sunt atât de trist*). Privirea cu care poetul urmărea altădată fascinat policromia spectacolului citadin a devenit la rândul ei ternă și obosită, se oprește insistent asupra detaliului mizerabilist sau descoperă, cu o totală lipsă de empatie, ororile, suferința, anomalia: „Statuia lui C.A Rosetti stă și ea pe banchetă/ citește și ea ceva/ circulă și ea cu pământul odată-n <<eternitate>>” și atunci am văzut acea ființă – o față/ ca toate fetele ai fi zis/ nici prea frumoasă, nici prea urâtă/ îmbrăcată normal

într-o rochie ecosez și în ciorapi cu model/ se plimba agale-n direcția opusă mersului lui 66/ era gravidă, cam în luna a șaptea/ poate de-aceia era cam palidă, dar n-avea pete pe față// melodrama vine la urmă, poate fi melodramatic/ ceea ce e adevărat, ceea ce vezi cu ochii tăi?/ una e viața și alta e literatura/ și cu toate acestea/ fata nu avea brațe, ci doar două palmițe ca de copil/ chircite, ieșite direct din umeri/ ca două aripioare de carne roșcată// poate în adolescență asta m-ar fi întors pe dos/ dar în ticăloșita mea maturitate/ m-am apucat să mă gândesc iar la copertă/ la apariția cărții/ și să văd cine mai expune la sala Teatrului Foarte Mic” (*Sabato ar fi luat-o ca prevestire*).

Trecutul, evocat ades pe parcursul acestor poeme, își pierde, la rândul său, puterea de fascinație, e văzut în aceeași lumină demistificatoare, iar idolii tinereții și ai adolescenței poartă semnele senectuții, sunt atinși de diformități, etalează o uriașă epuizare existențială: „S-a dus și Fred Mercury/ s-a adăugat străbunilor lui/ Paul McCartney face un fel de fălcută,/ lui Elton John i-a crescut un cercel./ Dom'Zimmerman, l-am văzut la Iowa Center/ în concert./ haios./ nu i-aș fi purtat pălăria/ nici pentru o mie de lei/ (de pomană, mamă soacră, de pomană...)// (cânta treaba aia cu asul de cupă)/ Paul Simon face un fel de fălcută – să fie ceva în numele Paul?/ și cântă despre gagici cu diamante/ pe talpa pantofilor./ Zappa – multă minte-i mai trebuie - / i-acum un soi de Kogălniceanu (întorc troleibuzele/ în jurul lui, pe când cântă/ *channa in the bushwop, in the bushwop*), ia să vedem,/ cine-a mai rămas?” (*Lasă să fie*). Nu lumea și-a epuizat însă încărcătura de fabulos, ci voyeur-ul cărtărescian și-a pierdut capacitatea de a jubila în fața spectacolului cotidian, iar această opacizare a privirii ține neîndoindnic de necroza fibrelor sufletești, de tocirea senzorilor, de blazare și indiferență. Terorizat de propria-i incapacitate de a mai vibra în fața realului, de „răcirea” magmei interioare, „poetul la treizeci de ani” (înțeleg că majoritatea textelor din volum au fost scrise pe la începutul anilor '90) aspiră acum la căldură și intimitate, vizează fericirea cea mai comună, conturează paradisuri ale domesticității, ca în acest foarte frumos poem, ce se cuvine citat în întregime: „Va veni iar Crăciunul, atât de simplu și de curat./ Va miroși

a benzină și a zăpadă./ Vom avea bucurie în suflete./ De mână cu ea, voi ieși în stație la Doamna Ghica/ așteptându-l pe 21./ Va fi lumină albă, de iarnă. Molidul nostru de-acasă/ va fi deja plin de globuri și globulețe./ Vom purta imaginea lui în inimi pe când tramvaiul se-ndreaptă/ spre depou, printre blocuri tăcute./ Ce ne pasă nouă de dezastre și nebulie?/ Stăm pe turnanta de la burduf, înfoliți și răzând/ având în inimi imaginea caldă a dragostei noastre,/ a fetei noastre,/ a casei noastre pline de cactuși și cărți./ Ce fericiți, ce liberi trăim acolo. Nu ne pasă de furtuna de-afară,/ nici că istoria șuieră până îi crapă obrăjii./ Noi n-avem istorie, așa cum doi gemeni în uter/ se privesc în ochi, se îmbrățișează, dar n-au istorie./ Coborâm la capăt, o luăm pe străduțele de la periferie./ Pe lângă școala ce mi-a mâncat nouă ani,/ pe lângă automatica-nzăpezită.../ Cineva a scris BEATLES pe zăpada de pe parbrizul unei mașini/ pe care stă o jigodie înghețată./ Miroase a vin, a bucurie curată prin cuțile modeste/ iar copiii încotoșmănați îmi spun bună ziua la porți./ Va fi cald de la sobă în casa copilăriei tale,/ vei radia în noua ta rochie verde, vei pâlăvrăgi cu soră-ta o grămadă,/ eu voi juca table cu tata socrul/ și vom bea țuică fiartă, și lumea va fi atât de mică...” (*So this Is Xmas*).

Iar la capătul lecturii, personajul liric al lui Mircea Cărtărescu ni se va înfățișa astfel ca un paradoxal *homo duplex*, prins între „literatură” și „comedia literaturii”, între blazare și entuziasm, între scepticism și sentimentalism – imagine care chiar dacă nu modifică radical percepția noastră asupra liricii cărtăresciene, aduce nuanțe și accente noi și mai ales o infuzie de lirism. Nu știu dacă în felul acesta autorul *Levantului* reușește să se îndepărteze cu totul de locurile comune ale optzecismului (aceasta fiind miza – mărturisită la o recentă întâlnire cu cititorii – a *Nimicului*), dar izbutește să ne sugereze ce ar fi putut să fie poezia de astăzi a lui Cărtărescu, dacă poetul n-ar fi fost substituit, de aproape două decenii, de prozator. Nu știu nici dacă poemele din volum sunt „poezie mare” (vor oare să fie?), dar „adevărate” (așa cum își dorește autorul lor) cu siguranță sunt, mărturisind despre criza „poetului la treizeci de ani” care se descoperă în răspăr față de propria lui poezie și de aversul surzător al optzecismului.

Condiția scriitorului român de azi

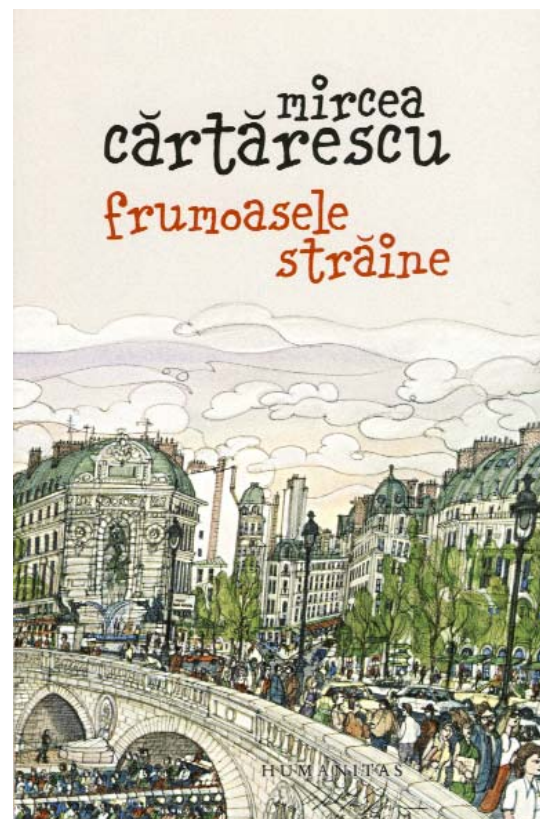
Constantin Cubleșan

Mircea Cărtărescu
Frumoasele străine
București, Editura Humanitas, 2010

Dacă poezia și cuvântul au devenit, în bună măsură, pentru autorul liric de azi, nu doar sursa unor motive argumentaționale discursului său poetic ci, de-a binelea, universul ființial în care i se consumă drama existențială, prozatorul nu pare a se comporta, nici el, mai prejos, căutând în propria experiență de viață oglinda de reflectare a lumii înconjurătoare, propriul subiectivism devenind obiectul investigației analitice, cu o implicare ce devine replică subiacentă și polemică *tehnical* psihanalitice de odinioară. Suntem cu asta în plin postmodernism, când arta își supraviețuiește propriei expieri, propriei cheltuiiri capitale, după cum ne încredințează unii teoreticieni ai acestei modalități de exprimare artistică (căci, nici într-un caz nu poate fi vorba de o *metodă*, ne cum de un *curent* artistic). Spun: după unii, pentru că la noi, postmodernismul, postmodernitatea este înțeleasă, teoretizată și explicată ușor diferit de la autor la autor, tocmai pentru că și de data aceasta (ca în atâtea alte rânduri și ocazii) la noi *discuția* a pornit în momentul în care prin alte părți ea era deja consumată. Oricum, ceea ce pare a fi un vector de referință este tocmai *reșaparea* unor procedee de exprimare ale modernității. Dar, nu oricum, ci cu "ironie", prin formule parodice, prin "(auto)pastișă", la drept vorbind, "înlocuirea marelui principiu modernist al *impersonalității actului creator*" cu un "personalism sau *biografism*" care semnifică "dependența textului literar de personalitatea, biografia și experiențele reale ale autorului", ne încredințează, între altele, Mircea Cărtărescu în masivul și incitantul său studiu intitulat *Postmodernismul românesc* (1999). Fidel acestei *rețete*, el ne oferă o cu totul remarcabilă (ca să nu spun exemplară) demonstrație, într-un triptic epic ce constituie sumarul volumului *Frumoasele străine* (Humanitas, 2010), false demersuri *memorialistice*, povestiri ce se situează undeva între reportaj, confesiune, eseu și, nu mai puțin, jurnal personal. Din toate acestea câte ceva și totuși altceva, ceva ce se înfățișează ca o autentică proză ficțională (dacă cititorul are capacitatea de a înțelege tot ceea ce i se relatează, dincolo de mărunta factologie a întâmplărilor autorului, victimă a busculadei realităților social, politice, morale, culturale etc., în care este nevoit, vrând-ne vrând, să-și ducă traiul), ca un *roman* al existenței scriitorului (în general) în actualitatea nemijlocită. Din acest punct de vedere, *Antrax*, *Bacoviană* și mai ales *Frumoasele străine* (am citat titlurile celor trei *texte* din sumar), sunt autentice construcții postmoderniste și se citează, fără nicio exagerare (dar și fără conotații minimalizatoare) cu plăcerea lecturii captivante a unui bun, veritabil roman polițist (stând confortabil, ba încă având și calități superioare, alături de *creații literare* datorate unor Simenon sau San Antonio). În centrul lor se află scriitorul român de azi, cu toate iluziile, speranțele, eșecurile, succesele și, în general, cu toată ființarea sa, fără nimic *glorios*, în mijlocul unei societăți indiferente, abrutizate, paranoice, conformiste, birocratice, confuze, profitoare etc., etc., care-l manevrează într-un sens fără sens (sau cu un sens oarecum inutil), și de care nu poate face abstracție pentru că el însuși, scriitorul este parte integrantă din această lume... postmodernă, adică supraviețuitoare propriei... expieri moderne.

Mai înainte de toate trebuie să fie remarcată ingeniozitatea recurgerii la tehnica foiletonului literar - "Toate aceste povestiri au apărut, inițial, în revista *Șapte seri* (!) și poartă pecetea stilistică a scrierilor publicate în foileton" - tehnică utilizată cu brio în anii de pe la mijlocul veacului al XIX-lea, la noi (dar și în toată Europa), mai puțin în anii interbelici, care își are avantajele (despre dezavantaje n-are niciun rost să vorbim acum) neașteptate ale suscitării interesului aceluși cititor care mai are încă nevoie de literatură, nu ca un *drog* (Doamne păzește!) ci ca un... *balsam* sufletesc bine meritat. Foiletoanele acestea ale lui Mircea Cărtărescu, construite din episoade ce nu depășesc, în general, două-trei pagini, și care au, fiecare, un mic nucleu epic, înșirat în salba unei intrigi generale, te prind, de fiecare dată, printr-o *introducere* iritantă/iritată și se sfârșesc cu un final în *suspans*, care te obligă să aștepți (cu nerăbdare) continuarea. Totul, toată viața reală ce pulsează în ele - se mărturisește prozatorul într-un preambul adresat cititorului ("Dragă cititoare, iubit cititor...") - a fost *încondeiată puțin*, adică *faptele* "le-am tras puțin către comic, burlesc, uneori chiar grotesc, fără să vreau să fac rău nimănui". Și, ce rău ar putea să producă aceste *povestiri*, cuiva, într-o lume rutinizată în rele, pe care Mircea Cărtărescu nu face decât să o recepționeze cu toate detaliile (deliciile) ei, în care se recunoaște, vie și autentică, *realistă*, condiția scriitorului român de azi, aflat, vai!, într-o stare de... supraviețuire.

Antrax este povestirea *aventuroasă* ("Respiram aerul tare al aventurii") a împlinirii unei obligații *civice, morale* a scriitorului bucureștean de azi care primește prin poștă un pachet, de la un necunoscut din străinătate, în care se află un plic ce i se pare, din toate punctele de vedere, suspect, mai ales făcând legătura cu nenumăratele cazuri, relatate în emnisiuni televizate, la radio sau în presă, în care răufăcătorii lumii, teroriștii de aiurea, trimit pe adresa feluritelor personalități, bombe de plastic, substanțe otrăvitoare (*antrax*) ș.a., pentru a crea anume stări de panică, de spaimă, de neîncredere în societatea înconjurătoare etc. Scriitorul din povestirea lui Mircea Cărtărescu (Totul este relatat la persoana întâia și datele personale ale personajului corespund cu exactitate celor ale autorului, dar orice operă de artă autentică are capacitatea de a generaliza particularul, așa încât întâmplarea, ce poate surveni oricui, și tot ceea ce ni se relatează în jurul ei, are deci valoarea unei autentice radiografii, ca să nu spun: demascări, a unui sistem de relații sociale - de relație a individului cu autoritatea - cu totul viciat la noi, abuziv și ineficient, la urma urmelor), împreună cu soția se decid să predea plicul organelor polițienești, în vederea elucidării... misterului ce-l conține (După ce, primul impuls a fost acela de a se debarasa de el, aruncându-l într-un coș de gunoi de pe stradă), în ideea că totul poate fi periculos pentru comunitate: "Măi frate, cum ai putut să lași plicul la coșul de gunoi, nu-ți dai seama? Ar putea să-l ia vreun boschetar sau vreun copil curios, se poate întâmpla o nenorocire". Ceea ce urmează este *povestea* incredibilă a celor doi soți, intrați pe poarta poliției, unde sunt trimiși de la un birou la altul, de la un ofițer la altul, puși să aștepte să dea repetate declarații, ținându-și în supraveghere latentă ș.a. tratați, ei înșiși, cu suspiciune, cu iritarea funcționarilor ce trebuie să se ocupe de niște oameni care vor să se afle în treabă încur-

cându-le lor treburile de fiecare zi etc. Relatarea micilor sau marilor șicanări dobândește treptat dimensiuni coșmarești, obsesive, cei doi părând a parcurge un labirintic traseu kafkian, din care, îngroziți și epuizați, la un moment dat nu mai văd nicio cale de ieșire. Scriitura este, firește, ironică, sarcastică, satirică, Mircea Cărtărescu discreditând, în fond, rutina și birocrația grosieră ce guvernează sistemul actual de... relații cu publicul al oficialităților din instituțiile publice. Subiectul și intriga povestirii frizează banalul. Un banal însă ce devine obsedant și terorizant pe măsură ce lucrurile primesc dimensionalitatea unei adevărate odisei în terifiantul lumii noastre actuale.

Bacoviană este o altă aventură, o altă *odisee* mizerabilă, într-o lamentabilă, deplorabilă lume provincială a unor veleitari scriitori eșuați în propria lor suficiență, ridicoli și dizgrațioși prin totul. Scriitorul, eroul povestirii (Iarăși *biografic* declarat al lui Mircea Cărtărescu, trebuie depășit, pentru că prozatorul nu intenționează a face o dare de seamă asupra participării sale la o *acțiune* literară, aiurea, prin ținutul Bacăului, *aventura* sa vizând, în esență, iarăși un mod de tratare, de înțelegere azi a condiției scriitorului român, condiție viciată de societatea care, marginalizând o atare *indeletnicie*, facilitează tocmai nașterea unor autentici *foetuși... artistici*), pleacă din capitală dând curs unei invitații de a participa la ședințele de lucru ale unui cenaclu literar din Bacău, cu iluzia că acolo, întâlnirea cu cititorii și cu scriitorii locali îi va oferi șansa unei cunoașteri (nu neaparat popularități) în rândurile unor iubitori de frumos, de literatură. Totul eșuează însă în parodic și grotesc. Ceea ce se presupunea a fi o rodnică întâlnire, elevată, între niște intelectuali, se dovedește a fi o stupidă bălăcăreală prin medii aproape sordide, cu apetituri bahice degradând spre prostituție, din care sentimentul degradării condiției scriitorului apare tot mai evident. Întâmplarea nu este însă una accidentală. Mircea Cărtărescu își amintește, cu aceeași sarcastică privire *retro*, de ședințele *Cenaclului de luni* din vremea studenției, care era alungat dintr-un loc în altul a Bucureștilor, tratat, nemărturisit dar vizibil, ca formă de manifestare culturală *nesănătoasă*; de asemenea zilele metodice, din vremea perioade sale de profesorat, când era obligat a participa la cele mai pedestre reuniuni formale ale mediocrităților cu aere vedetiste ("Mai mare adunare de moroni ca acolo n-am întâlnit în viața mea. Era ceva monstruos.

Profesoarele citeau referate din care aflai că Sadoveanu era <cel mai mare autor contemporan>, că Moromete era discipolul lui Sartre, că Eminescu inventase trigonometria sferică, olăritul, a cincea roată la căruță și așa mai departe. Nimic nu era destul de sfărăitor, de ridicol, de penibil ca să nu poată fi susținut la cerul metodic. Dacă aveai cea mai mică obiecție, o jigneai de moarte pe autoarea referatului. Dar nici nu era posibil să ai: imediat cum se termina lucrarea, oricât de agramată și de semidoctă ar fi fost, izbucneau cu toții într-un cor de laude deșănțate” ș.a.m.d.). La drept vorbind, escapada băcăuană este un simplu pretext pentru a vorbi, pentru a *dezvălui* condiția precară a scriitorului român de azi, angrenat într-un mecanism social formal și rutinier, fără vreo finalitate alta decât cea birocratică și de paradă. Despre care va *relata* însă, cu mult mai multă subtilitate, în *Frumoasele străine*.

Povestirea este departe de a fi jurnalul *acțiunii* de popularizare a scriitorilor români în Franța, petrecută în noiembrie 2004 (“În fiecare an, francezii /nu mă-ncurac acum cu instituții și nume: francezii sunt reprezentați în povestirea mea de trei-patru doamne simpatice, care-au făcut și ele ce-au putut/ închid ochii și rotesc globul pământesc, țintind cu un ac un loc la-nțâmplare și sperând că au nimerit pe uscat. Aleg astfel în fiecare an câte o țară și invită o duzină de inși de-acolo, mai poeți, mai prozatori, pe care să-i plimbe prin toată Franța, arătându-i publicului doritor de senzații tari. Această cutumă poartă numele de *Belles Etrangeres*, frumoasele străine /.../ Era, deci, o echipă națională fără nici un străn. Nu tu Virgil Tănase, nu tu Norman Manea, nu tu Matei Vișniec, nici măcar tu, Țepeneag, deși te-ntorsesesi de multă vreme la izvoare. Încă o decizie draconică a doamnelor ce reprezentau Franța. Un singur nume dintre cele unsprezece îmi era cu totul necunoscut: cel al Letiției Ilea. În rest, *la crème de la crème* din fiecare generație: Blandiana și Agopian, Adameșteanu și Zografii, Crăciun și Mureșan, Marta Petreu și Simona Popescu, Cecilia Ștefănescu și Dan Lungu /.../ Așa încât am acceptat, ce-o fi o fi, să devin scriitor de duzină, și încă unde? în Franța cea vestită pentru interesul față de cultura altora”).

Mircea Cărtărescu alcătuiește din ființe reale, din peisaje autentice, din întâmplări aieva, o *fabulație* umoristică, în care eroul (eroii) își confecționează o bucurie de care se iluzionează parcurgând itinerariul zilelor “simpaticei periplu” francez, luând seama însă că “lucrul cel mai dramatic de pe lume e tocmai această farsă continuă în care noi, cei moderni, ne ducem viața”. O viață ce se alcătuiește din surrogate, pe care societatea le orează ca autentice. Despre acestea ne și vorbește Mircea Cărtărescu în *povestea* sa. Despre condiția, cel mai adesea, lamentabilă ce i se oferă spre existență scriitorului român, atât acasă cât și în străinătate. Narațiunea – eseistică, reportericească, memorialistică, pamfletară etc. – se compune din episoade pitorești, relatate de un spirit ironic, persiflant, în dosul *hazului* pe care-l face, pulsând, de fapt, *necazul*, acela de care ne avertizează o zicală din înțelepciunea populară. O *întâlnire cu cititorii*, bunăoară, de care își amintește cu un soi de revelație carnavalescă, este cea premergătoare turneului francez, în Italia, la Castel Goffredo, “capitala mondială a ciorapilor de damă”, unde fusese invitat pentru decernarea Premiului “Acerbi”, și unde se întreținuse cu simpaticii *pensionari* ai “Ospiciului penitenciar de maximă securitate”, interlocutorii săi fiind *autori* ai unor crime odioase, dar care, paradoxal, într-o lume dezaxată, aduceau aparența unei “oaze de normalitate”. În pandant cu această întâlnire o vom avea pe aceea de la Castelnaudary, “capitala

mondială a ciolanului cu fasole”, în Franța, unde nu lecturile scriitorilor noștri au constituit marea, adevărata atracție a publicului ci “faimoasa cină românească”, ce nu avea însă nimic dintr-un specific național tradițional.

Prozatorul, prizonier, fatalmente, unei asemenea *farse* de popularizare a valorilor literare românești în Franța, desfășoară o *intrigă* narativă de un ridicol galant, amuzant și mereu vivace, purtând cititorul într-un carusel al rateurilor intelectuale, pitorești dar banale. Avem, la urma urmelor, fixată autoironic, condiția marginală a scriitorului român de azi, căruia i se oferă în societate un rol de fațadă, bine susținut de părgii administrative pur funcționărești: “Ce tristă e soarta scriitorilor români: ciudățeniia nici măcar interesante, venite dintr-un spațiu total ignorat, dintr-o țară fără identitate, fără istorie, fără nimic de așteptat de la ea și de la cei ce-o locuiesc”. Se află în aceste cuvinte o tristețe dezarmantă pe care Mircea Cărtărescu, de-a lungul întregii desfășurări epice, o voalează cu abilitate în dosul *pozei* ironice, sarcastice, parodice în care preferă să ambaleză totul (după rețeta scriului postmodernist, pe care o stăpânește în deplinătate), *mărturisindu-se* însă fără menajamente, vis-à-vis de receptarea scriitorului ca individ și personalitate, în lumea noastră de azi: “Imaginea fiecăruia se negociază permanent, între grupuri și indivizi, ca și când toți ar avea, pentru portretul tău, o mare pânză comună, unde fiecare ar contribui cu conturul urechilor, forma ochilor, grimasa gurii, ștergând ce-au făcut alții, adăugând alte linii, alte pete de culoare, până când caricatura se arată-n toată splendoarea hidoșeniei ei, operă colectivă mai expresivă decât ai fost tu vreodată. Totul e oral, fluid, turbionar, o țesătură de bârfe, zvonuri, calomnii și colportaje care-n cele din urmă mai seamănă cu tine doar cât seamănă păpușile voo-doo în care se-nfig ace cu cei care trebuie să simtă înțepăturile lor în inimă și ficiți. Imaginea asta atât de frumos încondeiată se transmite generațiilor următoare, ca nu cumva puștii să rămână în ignoranță și să se apuce să

citească inocent, cum îi citesc pe autorii străini./ <Da, dar până la urmă rămân cărțile>, îți spui umilit și auto-consolator după ce ai încasat-o mai rău ca de obicei. Slabă speranță. E-adevărat, după moarte nu mai ești concurent cu cei vii, dar nici nu-i mai interesezi. Te-ai dus, dus ești, cu toate cărțile tale după tine. Cea mai prostească iluzie e să crezi că posteritatea îți va face dreptate. Numărul analfabeților și-al imbecililor nu scade cu timpul în lume, ci crește. De ce-ar face critica literară excepție? Mă tem că vin generații care nu vor pricepe nici măcar cât își închipuie că pricep cele de azi. Ieri scuipau în tramvai, mâine vor scuipa pe podeaua navei spațiale. Ieri îl înjurau pe Caragiale, mâine pe toată lumea, înainte să dispară cu toții în cine știe ce Second Life./ Ei, dar ce ne pasă nouă?”

Cele trei povestiri ale lui Mircea Cărtărescu din *Frumoasele străine*, au farmec literar autentic. Scrise cu nerv satiric subtil articulat, ele te binedispun prin tocmai aura persiflantă cu care autorul își încondeiază eroii, purtați prin ridicole și agasante întâmplări... reale, zicând, în încheiere, odată cu autorul: “Bine-ar fi să-ți poți tăia cu foarfeca bucățelele penibile din viață și să le arunci la gunoi. Din păcate, viața ta se împletește cu a atât de multor alți inși, încât, dacă le-ai plia și-ai tăia din toate deodată, ți-ar ieși un fel de covoraș de hârtie din cele pe care le fac copiii, sau un șir de omuleți ce se țin de mână. Cam asta face, de fapt, scriitorul: scoate din pagina albă șirul lui de omuleți, figurile lui geometrice de o dubioasă simetrie. Prisosul, la fel de simetric, îl aruncă la gunoi, deși reprezintă și el, în aceeași măsură ca omuleții, noblețea paginii inițiale. Cu fiecare omuleț de hârtie care apare, din foarfecă, pe lume, moare geamănul lui negativ, forma din care s-a desprins și care-a rămas pe dinafară. Iată din ce se compune ziua de ieri”.

Petru Ciobănică

Adorație I